UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

Kamperger, Franz Alois

Eystadii, 1705

Articulus I. An Angeli sint in loco? & quomodo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

QUÆSTIO OCTAVA
DE
LOCO, MOTU, ET VARIIS ACTIONIBUS ANGELORUM.

ARTICULUS I.

An Angeli sint in loco, & quomodo?

RESP. *aliquomodo in loco, idque per ubi intrinsecum superadditum. Explicatur Conclusio: Esse in loco*, potest sumi dupliciter: 1. ut idem significet, quod circumscribi superficie corporis ambientis, sive, comensurari quoad quantitatem corpori ambienti. Et hoc sensu certum est, Angelos ratione sui, & per se non esse in loco, quia non sunt corporei, adeóque nec quanti; & in eodem, sensu accipiendi sunt PP. qui negant Angelos esse in loco. Dixi: *per se & ratione sui*: per accidens enim, & ratione operationis, quam exercent in corpora, etiam hoc sensu dici possunt, esse Angeli in loco: quia, cùm tales operationes sint corporeæ, non minùs circumscribuntur loco, quàm corpora, in quibus recipiuntur. Et sic exponi potest S. Thomas cùm docet, Angelos esse in loco per operationem in corpus, per accidens videlicet, & ratione alterius, non per se, & ratione sui. 2. *Esse in loco*, sumi potest, ut idem significet, quod esse intimè, & quasi penetrativè præsentem loco, & indistantem ab illo. Et hoc sensu Angeli propriè sunt in loco. *Probatur* 1. ex Scriptur: quæ Angelos dicit esse in cælo Apoc: 12. vel dejectos de cælo, progredi è loco ad locum, esse in corporibus obsessorum, &c. quæ nihil prohibet accipi simpliciter, prout sonant, imò nec vera esse possunt, nisi Angeli sint localiter præsentes in dicto sensu. 2. ex PP. qui similiter dicunt, Angelos esse creatos in cælo, cælum esse domicilium Angelorum, ad esse, cùm fideles orant, vel Corpus Christi conficitur, &c. Quibus accinit Ecclesia, cùm orat: *Visita Domine habitationem istam, Angeli tui sancti habitent in ea, &c.* 3. Quia nihil obstat, quò minùs Angelus modo explicato dicatur esse in loco. 4. Quia ipse DEUS est hoc modo in loco: est enim non tantùm per potentiam & præsentiam, sed etiam per essentiam hoc est, per intimam sui conjunctionē, & indistantiam in omnibus rebus; similiter animæ separatæ sunt substantialiter præsentes locis corporalibus, inferno, purgatorio, limbo, cælo, ergo similiter Angeli. 5. Quia Angeli nec sunt ubique, nec nullibi, ergo alicubi, seu in loco aliquo definito. Non ubique: quia hoc ex sententia Script: & PP. proprium est solius DEI, qui sicut illimitatam habet substantialem perfectionem, ita substantialem præsentialitatem. Non nullibi: quia Angeli sunt intra hoc universum: sunt enim præcipuæ partes illius, & operantur in illo. 6. Quia Immensitas Divina non minùs finito modo est ab Angelo participabilis, quàm aliæ perfectiones, atqui Immensitas, sic participata, non est aliud, quàm præsentia in certo & definito loco, ergo, &c. Quòd autem sint in loco per ubi intrinsecum, & sibi superadditum. *Probatur etiam* 1. Angelus verè secundùm suam substantiam movetur, & mutatur de loco ad locum, ut in sequentibus probabitur, neque est simul in cælo & in terra, sed verè descendit de cælo, ut sæpe loquitur Script: & anima Christi verè secundùm suam substantiam descendit ad inferos, ut constat ex Fide, ergo verè, & propriè acquirit, vel perdit aliquid, cùm vera mutatio non sit absq; vera acquisitione, vel amissione alicujus formæ, atqui per motum non acquirit, vel perdit aliud, quàm ubi, seu præsentiam localem, ergo acquirit ubi superadditum; hoc autem non est subjectatum in ipso loco, seu corpore: locus enim, movente se Angelo, manet immotus & immutatus, ergo subjectatur in Angelo, & est illi intrinsecum. 2. Quia existere Angelum in loco, v. g. in cælo, est aliquid reale, & in rerum natura, non est autem idem cum substantia Angeli & cæli secundùm se, quia potest existere Angelus & cælum, nec tamen existere Angelus in cælo, ut patet in Angelis malis, *quorum locus non est inventus amplius in cælo*, Apoca-

cal: 12. ergo existere Angelum in cælo, est aliquid Angelo & cælo superadditum; hoc autem superadditum non est intrinsecum cælo, nam potest existere cælum, v. g. empyrium, cum omni sua perfectione & dispositione intrinseca, quam habere potest, & existere Angelus, nec tamen existere in empyrio, ergo, si postmodum incipiat in illo existere, oportet, quòd aliquid superaddatur intrinsecum Angelo, & consequenter, ubi angelicum est aliquid superadditum, & intrinsecum Angelo. 3. Sicut nulla est res Universi, cui Angelus non sit dissimilis, vel similis, ita nullum est corpus, respectu cujus non sit distans & remotus, vel indistans & propinquus; distantia autem & propinquitas, cùm sit relatio prædicamentalis, supponit aliquod fundamentum proximum, seu rationem fundandi in Angelo accidentalem & superadditam, ut suppono universim ex Metaphysica de Relatione prædicamentali; hoc autem fundamentum aliud esse nequit, quàm ubi intrinsecum Angelo; sicut fundamentum proximum similitudinis & dissimilitudinis Angeli non est aliud, quàm qualitas intrinseca Angelo, ergo ubi Angeli est superadditum, & intrinsecum Angelo. 4. Potest Angelus instanti A. esse in loco, v. g. empyrio, & DEUS instanti B. empyrium annihilare, nullà factà mutatione ipsius ubi angelici, ergo ubi angelicum est illi intrinsecum, & tamen non est idem cum Angelo, quia est ab ipso ex dictis separabile, ergo est superadditum. *Ant: patet.* Quia ubi angelicum, utpote spirituale, non dependet per se à corpore, aut saltem non magis dependet, quàm corpus à spiritu, & tamen corpus potest retinere suum ubi, recedente spiritu à corpore, ergo &c. Denique probatur refutatione aliarum sententiarũ. *Prima est*: Angelum esse loco præsentem per unionem realem ad locum, seu corpus. *Contra* 1. Quia sequeretur Angelum fieri realiter & physicè unum cum corpore: unio enim realis est nexus, per quem aliqua fiunt realiter unum; vel ergo est unum cum corpore per identitatem, vel per aggregationem, vel per physicam compositionem. Non primum & secundum, ut per se patet; non etiam tertium: quia illa compositio physica Angeli cum corpore, nec est per modum materiæ & formæ, nec subjecti & accidentis, nec naturæ & suppositi, nec per modum partium integrantium, ut considerandi facilè patebit; alia verò compositio physica non est assignabilis & explicabilis, ergo &c. 2. Quia hæc unio est omnino inutilis & superflua: nam Angelus neque indiget illâ ad essendum, ut per se patet; nec ad operandum immanenter, intelligendo & volendo, ut etiam constat; nec ad operandum, transeunter in corpora, quia illa operatio tantùm potest esse motus localis, ad quem non requiritur unio realis inter motorẽ & mobile, sed sufficit assistentia vel propinquitas; nec deniq; ad hoc, ut sit præsens corpori, quia, si duo corpora divinitùs penetrentur, erunt à se indistantia, & sibi intimè secundùm substantias suas præsentia, neq; tamen unientur sibi invicem realiter, ergo etiam Angelus fieri potest indistans à corpore absq; unione reali ad illud. 3. Quia DEUS est intimè præsens omnibus corporibus absque unione formali ad illa; similiter anima rationalis unita corpori, fit propinqua varijs corporibus, absque unione ad illa, unus Angelus est intimè præsens alteri Angelo, absque unione ad ipsum, ergo idem dicendum de Angelo respectu corporis. 4. Quia sequeretur, Angelum, etiam nolentem, posse moveri loco, aut saltem mutari intrinsecè ab homine, vel alio corpore. Sit enim Angelus præsens & unitus realiter aëri, hic aër expelli potest ab homine, introducto in ejus locum alio corpore. Tali casu, aut cogetur se loco movere Angelus, si unionem retinere velit ad aërem, aut unionem dimittere, si nolit moveri, & ita mutari intrinsecè. Sequela est absurdissima, ergo &c. *Altera sententia est*: Angelum esse in loco per operationem in corpus. *Contra* 1. Angeli sunt in empyrio, tanquam in loco, ut patet ex locutionibus Script: & tamen nihil operantur in empyreum: quid enim est illud? an qualitas quædam occulta, ut vult Cajetanus? ad hoc dicitur absque fundamento: si enim occulta est, quomodo eam deprehendit Cajetanus, cùm neque sit nota in se, neque in aliquo suo effectu; & præsertim, cùm omnis qualitas, quæcunq; ponatur, respectu empyrij sit inutilis, nihilque conferat ad perfectionem ipsius, quandoquidem empyrium per se perfectum initio creatum est. An fortè lux, ut divinat Joan: à S. Thoma? at hoc etiam non: quia, si Angelus immediatè potest producere lucem, cur non & alias qualitates materiales, frigus, calorem, &c.? Quòd enim lux sit qualitas subtilior cæteris, nihil probat, cùm nihilominùs sit qualitas absolutè materialis. Insuper videtur repugnare Script: quæ claritatem cæli empyrij soli adscribit DEO, & Christo Apoc: 20. *Civitas non eget sole & lunâ, ut luceant in ea, nam claritas DEI illuminat eam, & lumen ejus est Agnus.* An motus localis? at enim empyrium est immobile. An influentia aliqua in Universum? sed neque hoc: tum, quia merè est arbitrarium: tum, quia Angeli non agunt in corpora, nisi illa movendo, vel mediante motu, empyrium autem est immobile. Deinde unde constat empyrium influere in hæc inferiora? & licèt influat, credibiliùs est perfectionem & virtutem necessariam ad influendum, in debito pondere & mensura, collatam illi statim in creatione à

DEO, adeóque ad hoc Angelis non indigere. Præterea, quid dicitur de sanctis animabus, an etiam illæ influunt cum empyrio in Universum? Quid futurum post diem judicij, cùm omnes influentiæ cessabunt, an tunc Angeli in cælo empyrio esse desinent? 2. Dæmones sunt in inferno, animæ parvulorum in limbo, & tamen nullam ibi transeuntem operationem habent in infernum & limbum: quæ enim, vel qualis est illa? vel quod ejus ab experientia, authoritate, revelatione fundamentum? Dicere enim cum Joanne à S. Thoma, animas illas exercere motum aliquem circa corpora subterranea & tenebrosa, arbitrarium est: tum, quia motus ille nulli fini servire potest; tum, quia vel continuè movent, vel interdum quiescunt. Primum est incredibile, si secundum, ubi sunt, cùm quiescunt? in limbo, an extra? hoc dici non potest; si autem illud; ergo sunt in limbo, non per operationem. 3. Quia actio neque est conditio necessaria ad præsentiam, sed potiùs præsentia ad actionem (nam omne, quod agit, debet esse aliquomodo præsens passo, non autem è converso) neque est in ullo genere prior, respectu præsentiæ, neque est aliquid necessariò emanans ex præsentia, ergo potest haberi præsentia localis absque actione, seu transeunte operatione. 4. Et est confirmatio præcedentis probationis: Quia præsentia localis est prior in subsistendi consequentia operatione in corpus (omnis enim naturaliter operans in corpus, debet esse aliquamodo præsens corpori, non autem viciſſim) quod autem hoc modo est prius altero, non est ratio formalis alterius, ut patet in animali, quod est prius in subsistendi consequentia, rationali, & non est ratio formalis rationalis, ergo operatio in corpus non est ratio formalis Angelo, quòd sit præsens corpori. 5. Quia Angelus potest liberè omittere omnem actionem externam, aut saltem divinitùs impediri ab illa, nec tamen ideo existeret nullibi: existeret enim adhuc intra Universum, adeòque præsens alicui corpori, ergo actio non est ipsum ubi, vel ratio formalis ipsius ubi angelici. 6. Quia possunt duo Angeli naturaliter, duo verò corpora, saltem divinitùs, esse sibi intimè præsentia & indistantia, & tamen neutrũ agere in alterũ, ergo à pari. 7. Angelus potest de potentia absoluta operari in corpus distans, ut suppono ex Phys; ergo per actionem in corpus non fit præsens corpori, in quod agit. 8. Quia non est necessitas requirendi operationem ad hoc, ut Angelus fiat præsens localiter, ut constabit ex solutione objectionum. 9. Quia Angelus potest movere corpus, quin ipse moveatur, hoc casu non erit intimè præsens corpori, in quod operatur. 10. Quia sic Angelus non erit præsens loco ratione sui, & secundùm suam substantiam, sed per accidens solùm, & ratione operationis, ad eum modum, quo substantiæ corporæ dicuntur esse sensibiles, non ratione sui, sed suorum accidentium, & consequenter, non magis erit Angelus in loco extrinseco & corporeo, quàm in tempore: nam sicut operatio ejus est in loco, & exinde ipse dicitur esse in loco, sic eadem operatio est in tempore. Prima sequela non congruit PP. & Script: altera est contra sensum Philosophorum & Theologorum, negantium Angelos mensurari tempore, repugnátque rationi, ergo, &c. 11. Quia Angelus potest esse in vacuo, vel moveri in vacuo: quid enim obstat, nisi petitio principij, sed ibi non operaretur, in corpus, quia hoc esset distans ergo &c. His omnibus adde Damascen: l. 2. de Fidè c. 3. expresè distinguentem in Angelis: *adesse, & operari illic esse, & illic operari. Tertia sententia est:* Angelos esse in loco per actionem in corpus, vel per passionem receptam à corpore. Et hoc secundo modo ajunt, diabolos esse in inferno, non quia ipsi operantur in infernum, sed quia patiuntur, & recipiunt aliquid ab igne infernali, prout dicetur Quæst. 9. artic. 3. Sed contra primam partem hujus sententiæ sunt pleraque, quæ contra præcedentem diximus. Contra alteram verò est 1. Quia hæc sententia explicat rem certam, & de fide (nimirum dæmones esse in inferno) per rem satis incertam, nimirum, quòd ignis physicè agat in dæmones, quod plurimi negant Theologorum. 2. Recedit à litera D. Thomæ, quam tueri conantur hi AA. qui ubi angelicum, vel rationem illius formalem, ponit unicam, & uniformem, & determinatam, non duplicem & indeterminatam, actionem, vel passionem. Et ratio est: quia in omnibus corporibus est eadem, & uniformis ratio essendi in loco, nimirum quantitas mensurabilis, & circumscriptibilis, ergo similiter unica, & uniformis ratio formalis essendi in loco assignari debet in Angelis, non autem duplex, putà actio, vel passio. Aliud est de præsentia Sacramentali Christi, quam fateor esse diversi generis, à præsentia aliorum corporum, quia est in se miraculosa & supernaturalis; præsentia autem Angelorum, tam Sanctorum, quàm dæmonum, est intrinsecè, & in se naturalis, licèt dæmonum sit aliquomodo extrinsecè violenta, propter alligationem ad ignem infernalem. 3. Quia hoc solùm videtur excogitatum ad evitandam difficultatem, quam patitur prior sententia, quæ si solvi aliter posset, utique ab actione ad passionem adversari, non refugerent. 4. Quia animæ parvulorum in limbo (vel olim Patrum in sinu Abrahæ) neque patiuntur aliquid à limbo, neq; agunt in limbum: quod enim ait Joann: à Sancta Thoma, illas pati deten-

detentionem, non quidem pœnalem, sed in carcere quodam honorario, quia non permittuntur inde exire, nihil est: quia, vel ea detentio est aliquid productum à limbo in animabus parvulorum; & quid est illud, vel quis effectus formalis ipsius, si nihil est pœnale? vel nihil est, nisi præcisissimè indistantia, & quasi penetrativa præsentia, seu ubi intrinsecum; & tunc inciditur in nostram sententiam. 5. Duo Angeli, vel duo corpora, illi naturaliter, hæc saltem divinitùs, possunt sibi esse intimè præsentia, & indistantia, absque eo, quòd patiantur à se, vel in se agant invicem, ergo etiam Angelus corpori. 6. Esse dæmonis in loco, est quoddam accidens naturale ipsius, ergo non pendet à miraculosa passione, quâ dæmon patitur à corpore: licèt enim illi ubi infernale aliquomodo violentum sit, eo, quòd pro libitu mutare illud non possit, de cætero tamen est ejusdem rationis cum alijs dæmonis ubicationibus, sicut licèt violentum sit aliquomodo homini alligari carceri, præsentia tamen localis, quam habet ibi, est ejusdem rationis, cum quavis alia, neque constituitur per aliquid diversi generis & prædicamenti. 7. Dæmones, qui versantur in hoc mundo superterraneo, patiuntur ab igne infernali pœnam sensûs, nec tamen sunt illi secundùm substantiam suam præsentes, & cùm ad infernum redeunt, non per passionem ignis (hæc enim eadem permanet) ibi esse incipiunt, sed per novam præsentiam. 8. Quia nulla est necessitas requirendi passionem corporis ad hoc, ut *Angeli*, v.g. dæmones, sint localiter inferno præsentes, & sicut Angelus absolutè potest operari in corpus, cui non est secundùm substantiam præsens, ita potest pati à corpore sibi non præsente, & sicut Angelus absolutè potest impediri divinitùs ab omni actione in corpus, ita eodem instanti potest nihil pati ab ullo corpore, & tamen erit intra Universum, adeóque alicubi &c. (applica huc plura argumenta contra præcedentem sententiam facta) ergo Angelus non est præsens loco, sive formaliter, sive proximè radicaliter, per passionem à corpore. Ijsdem verè aut similibus argumentis refutantur aliæ minùs celebres sententiæ, quas brevitatis causâ prætermittimus. Videri potest Suarez hic l. 4. c. 4.

Sed contra 1. Communis conceptio inter Sapientes est, incorporalia non esse in loco, ut ait Boëtius. Et juxta Philosophum 4. Physicor. non omne, quod est, est in loco, sed tantùm mobile corpus. Et ratio est: quia locus est positio habens quantitatem, & esse in loco, est mensurari, & contineri loco, quæ non conveniunt rebus incorporalibus, ergo Angeli, qui sunt incorporales, non sunt in loco. *Confirm:* Unum corpus penetratum cum alio, vel unus Angelus intimè præsens alteri, non est in illo, tanquam in loco, ergo, licèt Angeli sint intimè præsentes corporibus, non ideo sunt in loco. R. Incorporalia non sunt in loco circumscriptivè, Conc: definitivè, vel merè præsentialiter, Neg: Vide dicta Q. 3. de DEO Uno a. 3. ad 2. *Similiter* R. *ad reliqua. Ad Confirm: Neg: Conseq:* Disparitas est sumenda ex usu loquendi: PP. enim & Script: dicunt Angelos esse hîc, & ibi, loquunturque de illis, in cælo, inferno, &c. tanquam in loco, existentibus, quæ aliter intelligi, & verificari non possunt, nisi de intima Angelorum præsentia, quem habent ad corpora, ac proinde ad existentiam Angeli in loco sufficit hujusmodi præsentia. Nemo verò Philosophorum, aut Theologorum dicit, Angelum in altero *Angelo*, vel corpus penetratum in altero corpore penetrato, esse, tanquam in loco. Ratio, in eodem loquendi usu fundata, esse videtur, quia ad locum realem extrinsecum requiritur, ut sit corpus, quod non convenit Angelo, ad locum verò corporis naturalem, ut sit corpus circumscribens & ambiens aliud corpus, quod non convenit corpori uni respectu alterius secum compenetrati.

11. Si Angeli possunt esse in loco, vel possunt esse in pluribus locis simul, vel non; vel semper sunt in loco adæquato, vel possunt esse modò in minore, modò in majore; vel plures illorum possunt esse simul in eodem loco, vel non possunt; vel Angelus potest existere in puncto, vel non potest: nihil autem horum potest dici cum fundamento, ergo &c. R. 1. *Angelum* non posse esse simul naturaliter in pluribus locis adæquatis, vel in uno adæquato, altero inadæquato. Fundamentum sumitur ex PP. absolutè & expressè negantibus, Angelos simul versari in cælo, cùm sunt in terra, vel vicissim. Imò Didym. l. de Spiritu Sancto, ex eo probat, Spiritum Sanctum non esse creaturam, quia simul adest hominibus in diversis mundi partibus. Ratio verò est: Quia locus adæquatus *Angeli*, est locus, quem is naturaliter occupare potest, maximus, ergo non est capax simul alterius loci adæquati vel inadæquati, quia sic occuparet majorem locum, quàm maximum, quod implicat. Dixi: *in pluribus locis adæquatis*: in pluribus enim inadæquatis, quæ simul sumpta unum adæquatum constituerent, nihil repugnat simul Angelum existere, dummodo non sint discontinua & distantia: quia etiam anima rationalis sic potest esse in pluribus locis inadæquatis, tota in toto corpore, & tota in qualibet ejus parte: Dixi iterum: *dummodo non sint discontinua & distantia.* Ratio est: Quia aliàs naturaliter posset esse Angelus simul in cælo & in terra: admisso enim semel, quòd *Angelus* possit esse simul in plurib⁹ locis discô-

tinuis & distantibus, non existendo in intermedijs, parùm, vel nihil referre videtur, quòd loca illa minùs & magis distent, cùm; ex supposito, Angelus non pendeat à continuitate loci, ut in illo præsens esse possit. Præterea, sequeretur Angelum in quotcunque hujusmodi locis idadæquatis, pluribus & pluribus, existere simul posse, dummodo magnitudinem loci adæquati simul sumpta non excedant, cùm non sit ratio pro tot, & non pro pluribus. Sequela autem per se videtur superare naturalem capacitatem creaturæ, quæ sicut determinatum & definitum locum petit, quia finita est, ita unum, & quoad distantiam divisum, quia una, & divisa est. R. 2. Angelum non necessariò esse in loco suo maximo, & adæquato, sed posse occupare nunc totum, nunc majorem, nunc minorem illius partem. Ratio est: Quia nihil est, quod voluntatem Angeli necessitet, ad applicandam semper suam substantiam, ad locum sibi adæquatum, & ad certam ejus quantitatem, cùm locus adæquatus, vel determinata ejus quantitas, non sit necessaria ad perfectionem, vel beatitudinem naturalem Angeli; ergo poterit modò sic, modò aliter, illum occupare; sicut anima hominis secundùm diversas ætates, adest majori vel minori corpori, cum hoc tamen discrimine, quòd anima majori vel minori corpori uniatur naturaliter, Angelus minori, vel majori loco liberè. Ratio ulterior est: Quia, licèt capacitas ad essendum in loco tanto, vel tanto, sit proprietas inseparabilis ab Angelo, non tamen actualis existentia in loco determinato. Aliud est de corpore, quod necessariò semper est in loco quantitati suæ adæquato, vel in DEO, qui semper eodem modo præsens est omnibus: corpus enim occupat locum mediâ quantitate, cujus partes, quia naturaliter penetrari non possunt, ideo corpus semper commensuratur, loco suæ quantitati adæquato; DEUS verò est præsens loco per immensitatem, quæ cùm sit idem, quod ejus essentia, necessariò semper est eadem, & immutabilis, sicut essentia: Angeli verò præsentia est accidens ab ipso separabile & mutabile, & cùm is existat in loco, quasi replicativè, totus in toto, & totus in quavis parte, potest modò totus existere in majore, modò in minore loci parte, sicut anima in majori, vel minori corpore, ut dictum est. R. 3. Angelos plures posse simul esse in eodem loco. Sumitur ex Script: Marci 15. ubi narratur, integram dæmonum legionem fuisse intra unius hominis corpus: dicere enim, singulos ipsorum fuisse in diversis partibus corporis arbitrarium & incredibile est, minimèque necessarium: nam, sicut omnes illi dæmones fuerunt simul cum eadem anima in quacunque parte corporis, ita plures illorum poterant esse in eadem parte secum. Ratione probatur: Quia sola quantitas est ratio, cur unum corpus expellat alterum ex loco; Angeli autem, nec quoad suam substantiam, nec quoad modum existendi in loco, sive, quoad ubi suum intrinsecum, sunt quanti, ergo nihil est; ratione cujus se excludant ex eodem loco: si enim Angelus potest esse in eodem loco cum corpore, quia non est quantus, multò magis duæ substantiæ angelicæ in eodem loco esse poterunt, cùm neutra sit quanta. R. 4. Angelum posse existere in puncto, seu loco indivisibili. Ratio est: Quia Angelus est in se indivisibilis, aliunde verò nihil est, quod illum cogat ad exhibendam præsentiam suam loco divisibili, & sicut Angelus non est determinatus ad occupandam certam quantitatem sui loci adæquati, sed potest occupare majorem, vel minorem, ita neque ad locum quantum, & divisibilem, sed potest occupare divisibilem, vel indivisibilem, seu punctum: cùm enim Angelus existens in loco divisibili, sit totus in toto, & totus in qualibet parte, & totus in singulis punctis, cur non posset conservare præsentiam suam in puncto, quin conservet eandem in loco divisibili?

III. Si Angeli existunt in loco absque unione ad corpus, ergo possunt esse distantes, vel propinqui inter se, independenter à corpore: vel distare à corpore, licèt nec Angelus sit in corpore, nec inter ipsum, & corpus aliquod spatium reale interjectum sit; sequela autem est falsa, quia Angeli non sunt quanti, sola autem quantitas, sicut habet extensionem longitudinis, latitudinis &c. ita eadem sola fundat distantiam, vel propinquitatem, ergo &c. *Confirm:* Sublato fundamento, non potest manere id, quod in eo unicè fundatur; sed distantia, & propinquitas fundatur unicè in quantitate, vel terminis extrinsecis quantitatis; ergo, cùm in Angelis secundùm se non detur quantitas, nec dari potest distantia, & propinquitas. 2. Quia aliàs sequeretur, Angelum posse esse extra cælum, quod est impossibile, quia esset in nihilo, cum extra cælum nihil sit. 3. sequeretur: Si Angeli existerent, non existente ullo corpore, adhuc posse inter eos dari distantiam realem, licèt inter illos nullum reale spatium intercederet. 4. Quia sic Angelis, secundùm se spectatis, conveniret situs, & consequenter differentiæ situales, ut, esse supra, infra, dextrorsum, sinistrorsum &c. quæ omnia sunt absurda. R. *admissa utrâque sequelâ Neg: Minor:* Quis enim neget Angelos in empyrio existentes, tantùm distare à dæmonibus, existentibus in inferno, quantum empyrium distat ab inferno? Et quidem Angelos spectatos secundùm se, non autem præcisè tantùm ratione empyrij, vel infer-

ni

ni, in quo sunt, ut enim duo Angeli tantùm distent inter se, quantum cælum & infernus, sufficit, ut alter habeat præsentiam in cælo, alter in inferno, Angelus autem non est præsens cælo, vel inferno per cælum, vel infernum, vel per aliquam denominationem extrinsecam ab illis, vel relationem ad illa, sed per ubi suum intrinsecum, quod est fundamentum illius distantiæ; ergo non distant inter se tantùm ratione corporum, sed per intrinsecas ubicationes. Rationes ulteriores sunt à priori quidem: quia distantia facit intervallum, sive repletum, sive capax repleri corporibus; tale autem intervallum datur inter Angelos unum existentem in cælo, alterum in inferno, secundùm se spectatos, & non tantùm ratione corporum A. posteriori verò: quia aliàs sublato omni corpore, aut hoc ipso Angeli amitterent suum ubi intrinsecum, quod dici non potest, cùm ubi angelicũ, utpote spirituale, non dependeat per se à corporib°, aut si retinent suũ ubi illud nec esset distans, nec indistãs, quod est interceptibile. *Hinc ad prob: Neg: as:* Fundamentum enim distantiæ inter aliqua sive corporalia, sive incorporalia, est ubi illorum intrinsecum. *Ad 1. Confirm: similiter Neg: Minor:* universaliter sumptam, & iterum dico, distantiam, & propinquitatem fundari in ubicationibus intrinsecis rerum, non in quantitate, aliàs non posset Angelus esse propinquus corpori, vel unus Angelus intime, & quasi penetrativè præsens alteri Angelo, vel DEUS ipsis Angelis. *Ad 2. conced: sequel:* nec tamen ideo Angelus erit in nihilo: sicut licèt empyrium, secundùm suam superficiem convexam, non sit in ullo corpore, quo circumdetur, non est tamen in nihilo. Ratio est: quia licèt Angelum esse hic, vel ibi, explicetur per relationem ad spatium, reipsâ tamen *hic*, vel *ibi* angelicum non est aliud, quàm ubi intrinsecum Angeli. Quia ergo ubi intrinsecum Angeli (si is extra cælum poneretur) adhuc esset aliquid, & reale, non sequeretur illum esse in nihilo, sed hic, vel ibi. *Ad 3. ℟. iterum admittendo sequelam*, in qua nihil est absurdi, ad distantiam enim realem sufficit, quòd inter duo aliqua, retento eodem ubi reali intrinseco, interijci posset spatium reale, seu corpus; cùm distantia fundetur in ubi intrinseco rerum, licèt explicari soleat per relationem ad corpora interjecta. Patet in ipsis corporibus, nam licèt inter empyrium, & terram omnia corpora annihilarentur, adhuc realiter distarent, propter ubi intrinseca illorum. *Ad 4. Neg: sequelam:* situs enim propriè dicit positionem, & ordinem partium ad invicem, quod non habet locum in Angelis, quia carent partibus.

IV. Ubi intrinsecum Angeli, non potest esse divisibile, quia esset materiale, nec indivisibile, quia per illud non posset Angelus reddi præsens loco divisibili; ergo non datur ubi intrinsecum Angelo. ℟. *Neg: 2. partem, ejúsque probat:* Instantia est in DEO, qui per immensitatem, & existentiam indivisibilẽ est præsens omnibus spatijs divisibilibus. Ratio verò est: quia, sicut Angeli substantia est tota in toto, & tota in quavis parte loci divisibilis, ita etiam ubi divisibilis, ita etiam ubi angelicum; hoc tamen cum discrimine, quòd substantia Angeli possit sic esse diffusa in loco nunc majore, nunc minore, ubicatio verò illius non nisi in spatio certo, & determinato. Cujus ratio est: quia ubicatio Angeli, est ultima determinatio ad tantum, vel tantum spatium, adeóque non potest esse indifferens, ut sit tota præsens singulis partibus spatij, nunc majoris, nunc minoris, sicut substantia Angeli, aliàs procederetur in infinitum. ℟. 2. Ubicationem Angeli, quâ existit in loco divisibili, esse divisibilem, nec tamen materialem: ad materialitatem enim non sufficit quæcunque divisibilitas integralis, sed requiritur divisibilitas quantitativa, hoc est, talis, quæ oritur merè ab intrinseco, & insuper substantias alias ejusdem secum speciei, è loco suo excludat, quorum neutrum conveniret ubicationi divisibili angelicæ. Vide dicta suprà Q. 2. a. 3. ad 2.

V. Inter locum, & locatum debet esse aliqua conjunctio, & contactus; contactus autem non datur, nisi, vel quantitatis, quantitas unius est contigua quantitati alterius, vel certè virtutis, quando agens contingit passum agendo in illud, & circa illud, atqui in Angelis non datur contactus quantitatis, cùm non sint corporei, & quanti; ergo debet dari contactus virtutis, & consequenter Angeli sunt in loco per contactum virtutis, seu per operationem in locum. *Confirm:* Corpora existunt in loco per quantitatem formalem corporis continentis; ergo Angeli per quantitatem virtualem corpus continentem; hæc autem quantitas virtualis non est aliud, quàm virtus operativa, subijciens sibi corpus, & operando in illud, ergo &c. 2. Id, quo Angelus existit in loco, debet esse tale, quod non contineatur, & mensuretur à corpore locante (hoc enim est proprium corporum existentium in loco) sed, quòd contineat corpus, & sit superius illo, sicut anima nostra est in corpore, non ut contenta in illo, sed ut continens illud, hoc autem non potest esse ipse Angelus, & locus secundùm se, quia utrumque hoc est substantia, esse autem in loco, est Angelo accidentale; ergo id, per quod Angelus est in loco, debet esse accidens, virtualiter Angelum commensurans corpori, nulla autem virtus alia commensurat

sic, quàm virtus operativa, ergo &c. 3. Unio Angeli ad corpus, seu locum, est accidentalis Angelo; ergo fundatur in aliqua ratione accidentali supperaddita substantiæ Angeli, illa autem ratio nequit esse rursum alia, quàm virtus operativa, vel operatio, ergo &c. 4. Angelus est substantia completa, ergo non potest accidentaliter uniri alteri, nisi vel tanquam causa effectiva operationi suæ, vel tanquam subjectum accidenti, vel sicut ea, quæ commensurantur quantitate, ut vestes corpori, locus locato, vel sicut ea, quæ loco appropinquant, ut lapides in acervo. Atqui Angelus non potest uniri loco per comensurationem quantitatis, vel distantiæ localis, quia Angelus caret quantitate; nec tanquam subjectum accidenti, quia corpus non subjectatur in Angelo, nec vicissim; ergo oportet, quòd commensuretur, ut efficiens passo, vel ut passum agenti: non sufficit autem actio immanens, quia hæc non datur in Angelo, nisi per intellectum & voluntatem; operatio autem intellectûs, & voluntatis, non faciunt intelligentem, & volentem, physicè præsentem suo subjecto; ergo requiritur ad istam unionem operatio, vel passio transiens. 5. Contactus Angeli, & præsentia ejus ad corpus, est aliquid accidentale in Angelo, & variabile, quia potest modò esse in uno loco, modò in alio, nunc in majori, nũc in minori, ergo non potest talis præsentia, & contactus fieri immediatè per ipsam: et substantiam Angeli, quia unio seu contactus accidentalis non potest fundari immediatè in Angelo, in quantum substantia est, quia substantia non potest uniri alteri rei, nisi vel tanquam substantia incompleta, sive ut forma aut materia, vel tanquam completa, ut subjectum vel efficiens. Primo modo non potest uniri Angelus corpori, cùm se non habeat tanquam forma ad materiam, nec è converso; ergo unitur, & tangit illud ut agens, & efficiens. Nec dici potest, Angelum applicarè se diversimodè ad locum, per diversam determinationem suæ voluntatis: quia, si substantia Angeli per se immediatè est ratio existendi in loco majore, vel minore, juxta suam voluntatem, necesse est, quòd ipsa ratio formalis existendi in loco sit per seipsam capax hujus inæqualitatis, non autem, ut id reducatur solùm in voluntatem Angeli, ut ad rationem formalem, quia ista voluntas est tantùm applicativa, ergo supponit rationem formalem, per quam fiat iste contactus, & præsentia: si ergo illa præsentia potest esse nunc æqualis, nunc inæqualis, oportet, quòd ipsa substantia Angeli non sit immediata ratio essendi in loco, quia substantia in se una, non potest habere majus, & minus ex ipsa ratione substantiæ. Denique confirmatur authoritate D. Thomæ, qui præsentiam localem Angeli ubique explicat per contactum virtutis, seu operationem.

Resp. Neg: Minor: Datur enim præterea contactus intimæ, & penetrative quasi præsentia, qui nec est contactus quantitatis, nec virtutis, ut patet in DEO, in quantum is præsens est omnibus rebus per essentiam, & in duobus corporibus secum divinitùs penetratis, item in Angelis in empyrio, dæmonibus in inferno, animabus parvulorum in limbo existentibus, ut pro conclus. ostensum est. *Ad 1. Confirm: R. 1. Neg: Conseq:* Ratio rursum patet ex dictis pro conclus: ostendimus enim Angelos posse esse in loco, nihil in illum operando: & vicissim posse operari in corpus, secundùm suam substantiam distando. 2. *admisso antecedente & consequente, Neg: subsumpt:* Quantitas enim virtualis in Angelo est spiritualis quædam vis extensiva, per quam tota Angeli substantia potest esse præsens intimè toti loco, & tota singulis ejus partibus, sicut substantia corporis Christi miraculosè tota est præsens toti hostiæ, & tota singulis hostiæ partibus. *Ad 2. R.* Id, per quod existit Angelus in loco causaliter, esse virtutem accidentalem, per quam Angelo potest produci ubi intrinsecum, respondens vel spatio divisibili, vel unico loci puncto: id verò, per quod Angelus existit in loco formaliter, esse ubi accidentale, per quod redditur Angelus intimè præsens corpori, & ipsi ubi corporis. *Ad 3. R. 1. Neg: Conseq:* Si enim omne, quod est accidentale fundari debet in aliqua ratione accidentali, dabitur processus in infinitum. *R. 2. neg: subsumpt:* Ratio enim illa accidentalis, in qua fundatur unio accidentalis ad locum, sive, ubi accidentale Angeli, est potentia accidentalis superaddita, productiva ubicationis angelicæ, hæc autem potentia fundatur in substantia Angeli, sicut cæteræ potentiæ, intellectus, voluntas, potentia operativa ad extrà. *Ad 4. R. neg: Conseq:* Angelus enim in empyrio, dæmon in inferno, uniuntur loco, & corpori, & tamen nullo illorum modorum, quos ponit objectio, ut pro conclus: probatum est, datur enim adhuc alius modus, nimirum ubi intrinsecum accidentale, seu intima, & quasi penetrativa præsentia, & spiritualis, paulò ante explicata, extensio. *Ex quo etiam patet ad 5.* Dicitur enim, præsentiam Angeli ad corpus, non fundari immediatè in substantia Angeli, sed in potentia accidentali superaddita, productiva ubicationis Angelo intrinsecæ, modò magis, modò minùs spiritualiter extensæ: sicut enim Angelus habet potentiam intellectivam, productivam cognitionis, quæ se modò ad plura, modò ad pauciora extendit, ita de potentia productiva ubicationis, cum proportione discurrendum est. Ad authoritatem D. Thomæ responsum est initio articuli.

ticuli. Ratio expositionis illius est, quia aliàs doctrina S. Doctoris diminuta esset, & inefficax, ut patet ex probat: conclus: Quibus adhuc plures addo, quæ sequuntur: 1. Quia DEUS est ubique præsens per essentiam; atqui in quantum est præsens per essentiam, non operatur, sed tantùm, in quantum est præsens per potentiam; ergo & Angelus potest esse præsens alicubi, quin operetur. 2. Etiam res corporeæ agunt aliquando in corpus, in quo locantur, & tamen non existunt tunc in loco per operationem, ergo neque Angeli. 3. Anima non est in corpore per operationem immanentem, ergo neque Angelus in loco per operationem transeuntem. 4. Angelus non est in loco per cognitionem intuitivam loci; ergo nec per operationem in locum: quòd enim cognitio contingat solùm locum intentionaliter, non refert: quia etiâ sic contingit locum per volitionem, quâ se applicat ad agendum, & tamen (nam ita docet Joan: à S. Thoma) per illam est aliquomodo physicè in loco. 5. Quia ex hac sententia sequitur, Angelum posse esse simul in cælo & in terra, quod est contra PP. quia potest operari in cælo, v. g. lucem, ut ponunt adversarij, vel occultam qualitatem; & simul in terra, v. g. motum, cùm hi duo effectus non superent virtutem adæquatam Angeli operativam, nec dari possit ulla ratio sine petitione principij, cur id non possit? suppositô, quòd Angelus non sit in loco, independenter ab operatione. 6. Quia sequeretur, Angelum posse esse simul in pluribus locis inadæquatis discontinuis, quia potest simul operari in plura corpora discontinua, ut quidem concedunt plerique Thomistæ, ex hoc verò sequitur ulterius, quod dicebamus, posse simul operari in cælo, & in terra, & consequenter esse utrobique: sicut in nostra sententia, admissô, quòd Angelus possit esse in pluribus locis inadæquatis discontinuis per ubi intrinsecum, sequeretur illum simul posse esse in cælo, & in terra, ut suprà in R. ad primam diximus. 7. Quia potest Angelus non mutare operationem, vel mutare locú, & non mutare operationem. Primum patet in Angelo existente in cubiculo, & movente aliquod corpus, modò sursum, modò deorsum. Secundum patet in Angelo, hominem euntem comitante, & toto eo tempore idē in illo phantasma excitante, & humores cōmovente. Omitto plura studio brevitatis. Solùm addo, quædam ex his, & suprà factis argumentis probare, Angelos non esse per operationem in loco, tanquam per ipsum ubi formare, alia verò probare, operationem, nequidem esse rationem formalem, & fundamentum proximum, cur Angelus sit in loco: utroque enim sensu sententiam illam docent Thomistæ.

ARTIC. II. *An Angelus possit moveri localiter? & quomodo?*

Resp. posse moveri, & quidem tam à se, quàm ab alio. Probatur 1. pars, quòd Angelus possit moveri localiter, 1. ex Scriptur: ubi sæpissimè dicuntur Angeli: *accedere, recedere, descendere, intrare, exire, pelli, &c.* & speciatim Apocal: 12. & Lucæ 10. dicitur, diabolus ita cecidisse de cælo, ut locus illius non sit ampliùs inventus in cælo; quæ omnia, cùm nihil obstet, propriè intelligenda sunt. 2. Ex PP. qui idem docent, nam Nazianz. orat. 34. ait Angelos *omnia loca peragrare*. Tertul. Apologet: c. 22. esse *spiritus alites*, propter celeritatem, videlicet motûs. Hieron: l. contra Vigilant: *toto vagari orbe*. Chrysost: hom: 3. in ep: ad Hebr: *loca mutare, & prioribus, in quibus sunt, dimissis, ad alia venire, in quibus non erant, &c.* 3. Ratione Theologicâ: nam fide certum est, animam Christi realiter descendisse ad inferos, relictis his locis superioribus; idem autem quo ad hoc, est de Angelis. 4. Quia Angelus non est ubique, sed in loco certo, & determinato, neque est ratio dicendi, illum affixum esse immobiliter loco eidem. 5. Quia Angeli ordinantur ad diversa ministeria Universi, ad quæ opus est motu locali ipsorum, cùm non possint agere in distans, actione materiali, & corporeâ. 6. Quia sunt mobiles, & mutabiles quoad intelligendum, & volendum, ut suprà dictum est, cur ergo non etiam quoad locum.

Prob: 2. pars, quòd Angelus possit moveri à seipso. 1. Iterum ex Scr: & PP. qui ijsdē verbis, *veniendi, accedendi, abeundi, ingrediendi, ambulandi, &c.* utuntur, loquentes de motu Angelorum, quibus utuntur loquentes de motu hominum, vel animalium moventium seipsos. 2. Quia suppositô, quòd res capax sit motûs localis (ut esse ostendimus Angelos) perfectius est moveri è seipso, & ab intrinseco, quàm ab alio, & extrinsecè; ergo non est negandum Angelis, adeò perfectis. 3. Omnia viventia vitâ cognoscitivâ habent virtutem locomotivam sui, cur non ergo Angelus? 4. Quia Angeli sunt capaces motûs localis ex dictis, habentque intellectum & voluntatem, quibus possunt cognoscere, & velle præsentiam in hoc, vel alio loco, ergo etiam habent potentiam locomotivam sui: nam aliàs frustra ijs natura appetitum mutandi loca dedisset. 5. Si Angelus non potest moveri à seipso, multò minùs poterit ab alio Angelo; ergo, cùm nihilominus sit capax moveri, debebit moveri à solo DEO, quod est absurdum: tum, quia non est recurrendum frustra ad solum DEUM, tanquam ad causam, quando effectus convenienter refundi eti-